

Jelenségnapotár

2006. október (JD 2 454 010–040)

A bolygók láthatósága

Merkúr. 17-én van legnagyobb keleti kitérésben, 25°-ra a Naptól. Helyzete azonban megfigyelésre nem kedvező. A hónap folyamán fél órával nyugszik a Nap után.

Vénusz. A Nap közelsége miatt nem figyelhető meg. A hó elején fél órával kel a Nap előtt, 27-én kerül felső együttállásba a Nappal.

Mars. A Nap közelsége miatt nem figyelhető meg. 23-án kerül együttállásba a Nappal.

Jupiter. Napnyugta után még megkereshető az esti szürkületben a nyugati látóhatár közelében. A hó elején másfél órával, a végén már csak háromnegyed órával nyugszik a Nap után. Fényessége $-1^m,7$, látszó átmérője $32''$.

Szaturnusz. Éjfél után kel, a hajnali órákban látható a Leo csillagképben. Fényessége $0^m,6$, látszó átmérője $17''$.

Uránusz, Neptunusz. Az éjszaka első felében figyelhetők meg. Az Uránusz az Aquarius, a Neptunusz a Capricornus csillagképben látható. Éjfél körül nyugszanak.

Holdfázisok

Október

07. 15:13 UT telehold
14. 00:26 UT utolsó negyed
22. 05:14 UT újhold
29. 21:25 UT első negyed

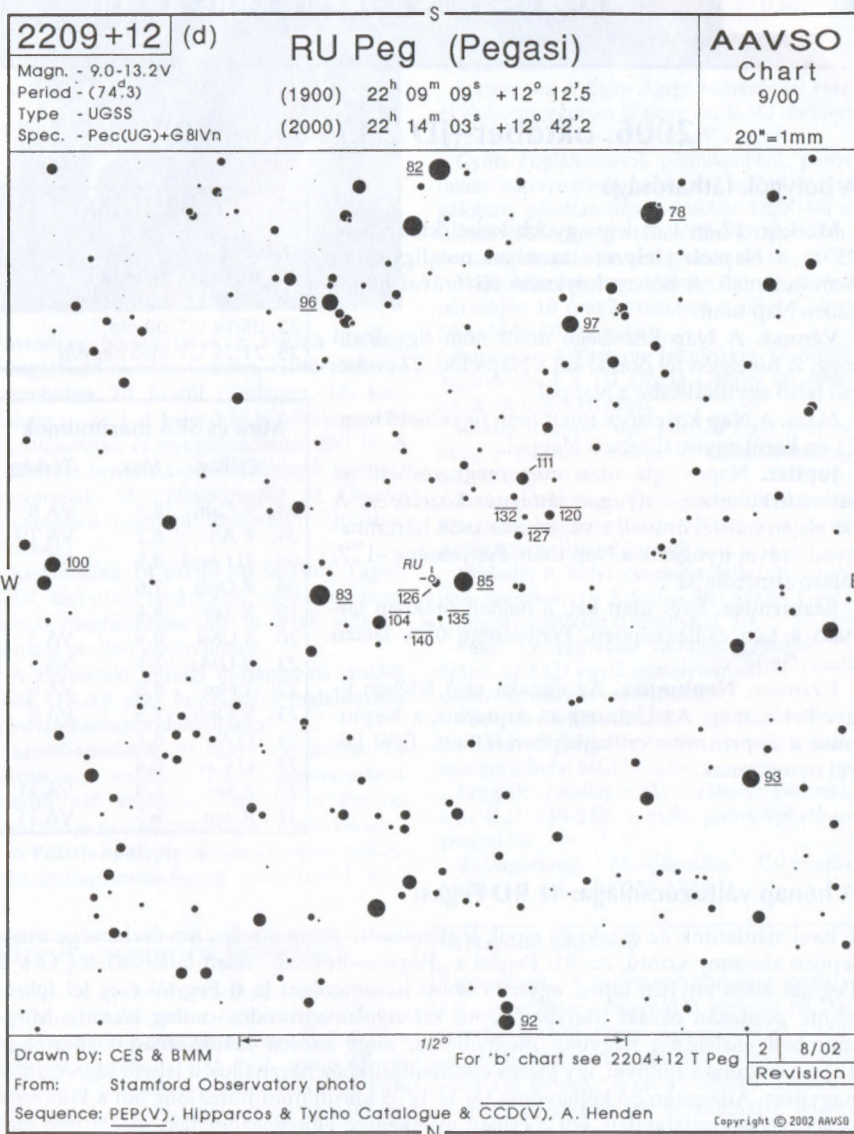
Mira és SRA maximumok

	Csillag	Max.	Térkép
03.	X Cam	8,1	VA 8
04.	R Ari	8,2	VA 10
08.	TU And	8,5	VA
08.	R Oph	7,6	
18.	X Aur	8,6	
20.	S UMi	8,4	VA 3
22.	R UMa	7,5	VA 5
22.	T Her	8,0	VA 6
23.	V Oph	7,5	VA 8
24.	U Ari	8,1	
27.	U Cas	8,4	
27.	R Ser	6,9	VA 11
31.	R Aqr	6,5	VA 11

A hónap változócsillaga: az RU Pegasi

E havi ajánlatunk az északi ég egyik legfényesebb törpe növője, ám észleltsége meglepően alacsony szintű. Az RU Pegasi a „Pegasus-hokiütő” felett található, a ζ és a θ Peg-gel alkot enyhén lapos, egyenlő szárú háromszöget (a θ Peg-től 6 és fél fokra, szinte pontosan északi irányban lapul két nyolcmagnitúdós csillag között). Minimumbeli észleléseit nagyban megnehezíti, hogy szoros kettőscsillagot alkot egy $12^m,6$ -s összehasonlítóval, így biztos elkülönítésükhöz használjuk a lehető legnagyobb nagyítást. Átlagosan bő kéthavonta tör ki $12^m,5$ körüli minimumaiból, ám a kitérések ismétlődése szabálytalan, így a csillag viselkedése előrejelezhetetlen. A legtöbb maximum $10^m,5$ – $11^m,0$ között tetőzik, egy-két évente azonban fényesebb kitérések is be-

következhetnek, amikor 10^m fölé fényesedhet. Legutóbbi felfényesedése augusztus elején történt, azaz a következő maximum októberben várható. 15–20 cm-es műszerekkel pompás célpont minden derült estén. (KsI)

Mélyég ajánlat (augusztus–szeptember)

Többek kívánságára és a valódi összehasonlítás lehetőségének megteremtésére ezentúl igyekszünk kevesebb objektumot kiválasztani. A következő „könnyebb fajsúlyú” objektumokat kínáljuk megfigyelésre az ősz első havára:

Galaxisok. A nagy Andromeda-galaxis, az M31 kísérői: az M32 és az M110.

Nyílthalmazok. A Perseus vidéke hosszú időre nyújt pompás szórakozást. Kezdsenek a híres Ikerhalmazt keressük fel, az NGC 864-889-et, vagyis a η és χ Per-t.

Gömbhalmazok. A hó elején a nyugati égen elcsíphető még az M2 az Aquariusban és az M30 a Capricornusban.

Diffúz ködök. Az NGC 7023, azaz az Írisz-köd a Cepheusban.

Planetáris köd. M76 a Perseus nyugati szélén. A sokkal délebbi fekvésű NGC 7293 (Helix vagy Csiga-köd) az Aquariusban nagy látómezejű binokulárok célpontja lehet.

(spe)

Meteoros észlelési ajánlat

Epsilon Geminidák (EGE). Aktivitása október 14. és 27. közé esik. Maximuma október 18-án esedékes ($SL = 205^\circ$). A ZHR 2 körüli. A rajtagok nagyon gyorsak (70 km/s), közepes fényességűek. A radiáns a Gemini csillagkép közepén helyezkedik el. Nagyon közel van az Orionidák radiánsa, alig 12° választja el őket egymástól. Ráadásul a rajtagok sebessége is hasonló, emiatt nagyon nehéz elkülöníteni, hogy az adott meteor melyik raj tagja. Telihold október 7-én van, így a feltételek meglesznek a sötét égbolthoz. Éjfél-től a radiáns már elég magasra emelkedik a sikeres megfigyeléshez.

Orionidák (ORI). A raj október 2. és november 7. között jelentkezik, október 21-i maximummal ($SL = 208^\circ$). A maximum nálunk a nappali időszakra esik, 14:05 UT-kor várható. A ZHR értéke 23 körüli, gyors és fényes rajtagok jellemzik. Az újhold kiváló feltételeket teremt a megfigyeléshez. A raj radiánsa közel van az égi egyenlítőhöz, ezért csak éjfél-től kerül használható magasságba. *Audrius Dubietis* 2003-ban elemezte az IMO 1984–2001 közötti adatait, melyekből kiolvasható, hogy mind a populációs index, mind a maximális ZHR évről évre változik. A ZHR maximuma 14 és 31 között hullámzik. Huszadik századi észlelések alapján 12 éves periódust talált a visszatérésekben, így a raj erősebb jelentkezése 2008–2010 körül várható. Ennek alapján idén 20–25 körül alakul a maximális ZHR. 1993-ban és 1998-ban egy kisebb almaximumot figyeltek meg európai észlelők október 17–18-án. A múltban több alradiánst is kimutattak a vizuális megfigyelésekből, de a mostani videós megfigyelések rámutattak, hogy ez messze nem igaz.

GyL

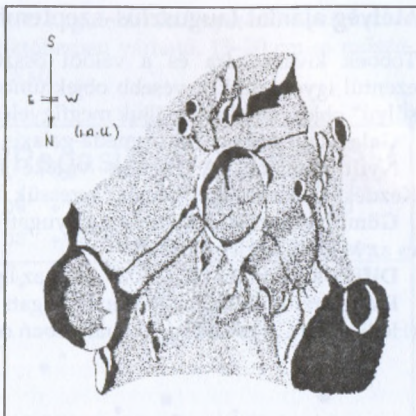
A hónap alakzata a de Gasparis-kráter és -rianás

Októberben a Mare Humorumtól nyugatra található de Gasparis-kráter és a krátert átszelő Rimae de Gasparist ajánljuk. A kráter Annibale de Gasparis olasz csillagászról kapta a nevét. Az 1849-től 1892-ig élt tudós 25 éven keresztül volt a nápolyi Capo di Monte Csillagvizsgáló igazgatója. A kráter mellett még a 4279-es számú kisbolygó is őrzi az emlékét.

A 30 kilométer átmérőjű kráter fala nagyon erodálódott, belsejét láva öntötte el. A kráter pereme a legmagasabb helyeken is mindössze 800 méter. A kráter alján és annak 130 kilométer átmérőjű környezetében található a több ágból álló Rimae de Gasparis. A rianásrendszer tektonikus eredetű, és az, hogy keresztülmegy a kráteren, azt jelzi, hogy a kráter után keletkezett. Az alakzatok a Rükf-féle Mondatlas 51. oldalán találhatóak.

Az októberi szimultán célpontja is ez a két alakzat lesz. Az időpont: 2006.10.31. 18:30 UT (lat)^{m h °}

A De Gasparis-kráter és -rianás (Nigel Longshaw rajza)

Üstökös-koordináták

177P/Barnard

dátum	RA (2000)	D	E	m _v
09.12.	17 ^h 26 ^m 3	+63°46'	87°	9,3
09.17.	17 40,7	+66 12	88	9,5
09.22.	17 59,4	+68 23	90	9,6
09.27.	18 23,7	+70 16	92	9,8
10.02.	18 54,6	+71 48	95	9,9
10.07.	19 32,6	+72 53	98	10,1
10.12.	20 16,8	+73 21	102	10,3
10.17.	21 04,1	+73 04	106	10,5
10.22.	21 50,4	+72 02	110	10,7
10.27.	22 32,0	+70 16	114	10,9

C/2006 M4 (SWAN)

dátum	RA (2000)	D	E	m _v
09.12.	10 ^h 49 ^m 0	+22°03'	19°	9,0
09.17.	11 04,2	+24 43	24	8,7
09.22.	11 22,5	+27 32	28	8,4
09.27.	11 44,9	+30 27	33	8,2
10.02.	12 12,9	+33 21	37	8,0
10.07.	12 48,2	+36 00	41	7,9
10.12.	13 32,1	+37 58	46	7,9
10.17.	14 24,5	+38 42	50	7,9
10.22.	15 21,9	+37 39	54	8,1
10.27.	16 18,7	+34 40	57	8,3

Kettőscillag ajánlat: Cepheus

00028+8017 STF3051	1832	2000	30	24	24	16,5	16,7	7,74	9,47
00093+7943 STF 2	1828	2003	99	343	19	0,8	0,8	6,68	6,89
00152+7801 STF 11	1831	2000	18	192	193	8,0	8,0	8,48	10,14
00327+7807 STF 34	1831	1999	32	338	339	10,0	6,0	9,61	9,71
00429+8002 WFC 3	1897	2003	5	332	320	3,4	4,3	10,35	11,32
01025+7924 HDS 136	1894	2000	5	339	348	13,4	13,5	8,39	11,89
01070+8005 FOX 3 AB	1915	2000	3	148	150	4,2	4,2	10,0	12,6
01070+8005 WAK 10 AC	1971	1971	1	327	327	7,2	7,2	9,4	12,9
01107+8021 STF 89	1879	2000	15	15	323	16,2	16,6	9,72	10,02
01191+8052 STT 28 AB	1847	1991	41	321	292	0,6	0,9	7,55	8,75
01191+8052 STTA 14 AB-C	1875	2001	21	26	26	130,9	127,6	7,56	6,69
01191+8052 BU 1359 CD	1908	1999	2	156	155	66,5	70,0	7,17	11,64
01279+7807 HJ 2038	1831	2000	7	348	357	20,0	26,1	10,69	10,61

Beküldési határidő: november 6. (Lat)

Távcső Szolgáltató Magyarország

www.tavcso.com info@tavcso.com

Tel: 06-20-432-5555 vagy 0043-676-526-528-0

1122 Bp., Városmajor u. 19/b. K:14-19, Sze:9-19, P:14-19

raktárról szállítható:

80/555 BTC-LACERTA triplet apokromát

Optikai tubus: 169 800 Ft-tól

csak optika: 99 000 Ft-tól

PRO széria: 259 800 Ft

Mikrofókuszos Crayford,
97% feletti def. fény.,
360 fokos rotáció,
foto-bajonett.

--Mi egy triplet apokromát előnye a hagyományos ED-apoval szemben?

- Egy jól megépített triplet szinkorrigáltsága megközelíti a Fluorit apokét. A kép szélein megjelenő kómahiba pedig a 3 lencsetag miatt határozottan kisebb, mint egy ED-APO esetében.

--És megfelelt a Lacerta triplet az elvárásoknak?

- Igen. Az összehasonlító tesztfotókat (egy kiváló ED- és Fluorit-apoval) a honlapunkon is megtekinthetik: www.tavcso.com/apokromat.php.

--Milyen minőségbeli különbség látható?

- A különbségek nem a minőségből, hanem az optikai felépítésből adódtak. Ennek ellenére, hogy a két másik apo ára félmillió Ft feletti...

--Vannak más vásárlói visszajelzések is?

- Igen, Németországból és Ausztriából: "*einen Farbfehler habe ich aber nicht erkennen können (450x, Jupiter)*" azaz a Jupiteren 450x-nél se volt színészés. "*um gamma Cygni zeigt der XXX APO deutliche Spikes, der Lacerta hingegen ist absolut Sauber*", magyarul: egy másik hasonló méretű apoban csillószőrös volt a gamma Cygni, a Lacertában hibátlan.

--Mi garantálja a Lacerta kiváló minőségét?

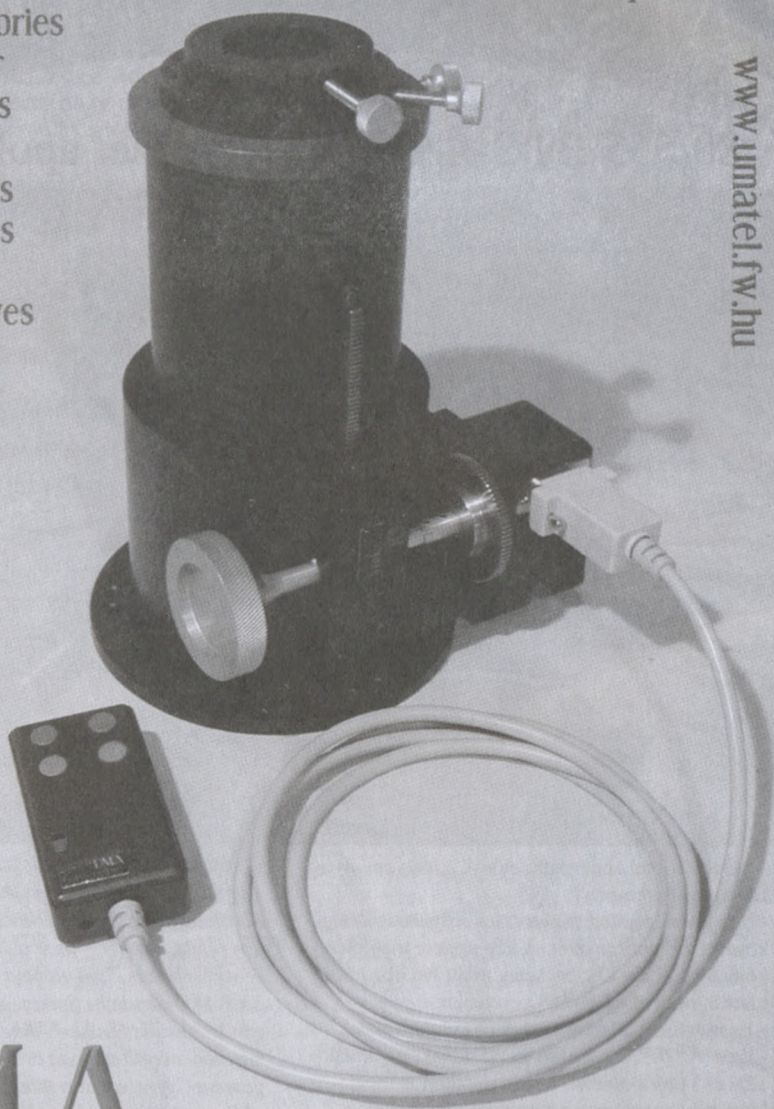
- Minden optika interferogrammal bemért és egyenként sorszámozott. A 2" fogaslécés kihuzat helyett mikrofókuszfeltéttel ellátott, 360 fokban körbeforgatható Crayford is választható.

High-end telescopes
and accessories
for amateur
astronomers

apochromats
optical tubes
focusers
stepper drives
mounts

www.umatelescopes.com

www.umatel.fw.hu

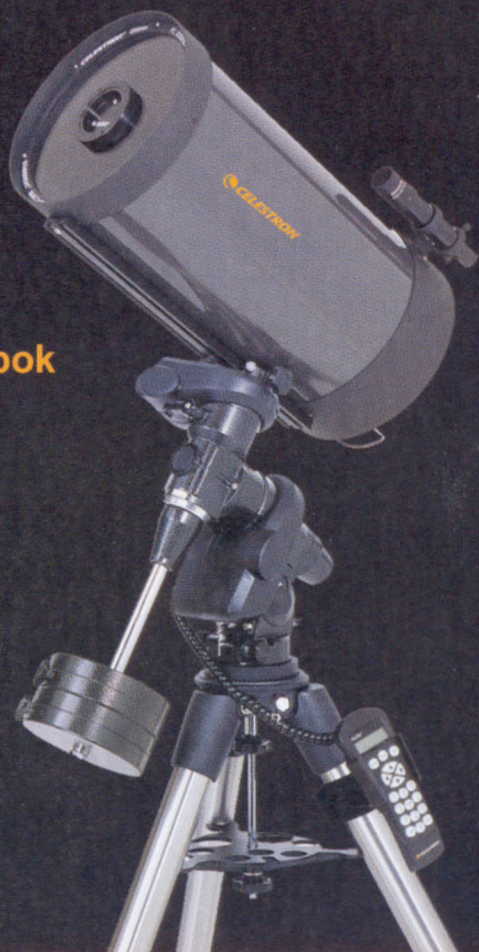

UMA telescopes

 CELESTRON®

Megnyitottuk bemutatótermünket!

- Keresőtávcsövek
- Spektívek
- Csillagászati teleszkópok
- Okulárok
- Szűrők
- Kiegészítők

 Leitz hungaria

1075 Budapest Madách I. u. 13-14. Tel.: 20/96 59 171
Fax: +36 1 268 95 21 e-mail: absz@leitz-hungaria.hu

budapesti
távcső
centrum

Budapesti Távcső Centrum

- » a legjobb távcsőmárkák képviselete
- » a legnagyobb hazai raktárkészlet
- » csillagászati távcsövek, mechanikák, állványok, kiegészítők
binokulárok, spektívek, éjjellátók, mikroszkópok
csillagászatra, természetmegfigyelésre, fotózáshoz

elérhetőségünk

(1) 202 5651 | üzlet
(20) 485 0040 | postai rendelések
(20) 432 5555 | tanácsadás
(99) 332 548 | fax

email

castell.nova@chello.hu
tavcs@tavcs.com

nyitva tartás
H–P | 10–18h
SZOMBAT | 9–12h
ebédszünet 12–12.30h

XII. Városmajor u. 19/b
1 percre a Déli pályaudvartól

a Budapesti Távcső Centrumban
megtalálhatók:

www.tavcsobolt.hu

www.tavcs.com

Sky-Watcher

